

TYÖASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 17/1998 vp

Hallituksen esitys laeiksi työturvallisuuslain 49 §:n, työterveyshuoltolain 9 §:n ja rikoslain 47 luvun 1 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 3 päivänä marraskuuta 1998 lähettänyt työasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi työturvallisuuslain 49 §:n, työterveyshuoltolain 9 §:n ja rikoslain 47 luvun 1 §:n muuttamisesta (HE 224/1998 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Antti Posio ja ylläkäri Matti Lamberg, sosiaali- ja terveysministeriö

- lainsäädäntöneuvos Jarmo Littunen, oikeusministeriö
- kihlakunnansyyttäjä Mikko Tyynilä, Helsingin kihlakunnan syyttäjänvirasto
- piiripääallikkö Jaakko Itäkannas, Uudenmaan työsuojelupiiri
- asiamies Jari Forss, Palvelutyönantajat
- lakimies Timo Koskinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
- varatuomari Heli Winberg, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT
- lakimies Jorma Skippari, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK
- oikeustieteen tohtori Jorma Saloheimo..

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan työturvallisuuslain ja työterveyshuoltolain rangaistussäännösten täydentämistä rikoslain työturvallisuusrikoksen tunnusmerkistöstä erotettavilla vähäisillä työturvallisuusrikoksilla. Rikoslakiin tehtäisiin tätä koskeva muutos. Vakavat työturvallisuuslain ja

työterveyshuoltolain rikkomiset ja laiminlyönnit jäisivät edelleen rikoslain työturvallisuusrikoksena rangaistavaksi. Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valio-

kunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esi-

tykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

1. Laki työturvallisuuslain 49 §:n muuttamisesta

Työturvallisuuslain 49 §:ään ehdotetaan lisättäväksi työturvallisuusrikkomusta koskevat säännökset niistä käytännössä yleisimmin esiintyvistä työturvallisuusmääräysten rikkomisista, joiden merkitys on työturvallisuuden kannalta vähäinen. Valiokunta ehdottaa, että 1 momentin 1 kohta muutetaan yksikkömuotoon ja 1 sekä 3 momentissa olevat kirjoitusvirheet korjataan.

2. Laki työterveyshuoltolain 9 §:n muuttamisesta

Työterveyshuoltolain 9 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädetään rangaistavaksi työterveyspalvelujen järjestämisen laiminlyönti. Rangaistussäännökseen ei sisälly syyksiluettavuusvaatimusta. Valiokunta ehdottaa, että säännöstä täydennetään siten, että laiminlyönti on rangaistava sekä tahallisenä että tuottamuksellisenä, kuten pykälän 1 momentin mukainen rikkomus.

Syytteen nostaminen työterveyshuoltolain rikkomisesta edellyttää joko työsuojeluviranomaisen tekemää rikosilmoitusta tai hänen lausuntoaan asiasta. Käytännössä työsuojeluviranomaisten toiminnan lähtökohtana on säännösten noudattamisen valvonta, työnantajien neuvonta ja ohjaus sekä huomautusten tekeminen havaituista laiminlyönneistä. Uuden rangaistussäännöksen tarkoituksena ei ole muuttaa tältä osin työsuojeluviranomaisten toimintatapoja.

3. Laki rikoslain 47 luvun 1 §:n muuttamisesta

Rikoslain 47 luvun 1 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan työturvallisuusrikoksena ei pidetä yksittäistä työturvallisuuden kannalta vähäistä työturvallisuusmääräysten rikkomista, josta säädetään rangaistus työturvallisuuslaissa. Ehdotetulla säännöksellä rajataan rikoslaissa rangaistavaksi säädetyt va-

kavammat teot lievemmistä työturvallisuuslaisa rangaistavaksi säädettyistä rikkomuksista. Valiokunta ehdottaa momentin sanamuodon täsmentämistä siten, että siitä käy selkeästi ilmi näiden rangaistussäännösten keskinäinen suhde.

Rikoslain 47 luku työrikoksista on uudistettu vuonna 1995 voimaan tulleella lailla. Uudistusta koskevan hallituksen esityksen työturvallisuusrikossäännöksen perusteluissa todetaan, että rangaistuksen uhalla noudatettavia työturvallisuusmääräyksiä ovat mm. työterveyshuoltopalvelujen järjestämistä ja työpaikkaselvitysten tekemistä koskevat työterveyshuoltolainsäädännön määräykset. Tämän seikan selventämiseksi valiokunta ehdottaa, että momenttiin lisätään viittaus työterveyshuoltolain 9 §:ään, jolloin rikoslain ja työterveyshuoltolain rangaistussäännösten välinen yhteys selkeytyy.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella työasiainvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 49 § muutettuna ,

että 2. lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 9 § muutettuna ja

että 3. lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 1 § muutettuna seuraavasti:

1. lakiehdotus

49 §

Työnantaja tai 3—6 §:ssä tarkoitettu henkilö taikka näiden edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö tässä laissa tai sen nojalla annetussa valtioneuvoston päätöksessä säädetyn

1) ennakko- tai määräaikaistarkastuksen suorittamisen,

2) selvityksen tai suunnitelman tekemisen,

3) suojalaitteen tai henkilökohtaisen suojaimen varaamisen tai asentamisen,

4) työtä koskevan luvan hankkimisen tai ilmoituksen tekemisen taikka

5) koneen, välineen tai muun teknisen laitteen ja terveydelle vaarallisen aineen *käytössä* tarvittavan ohjeen antamisen,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, työturvallisuusrikkomuksesta sakkoon.

(2 mom. kuten HE)

Rangaistus kuolemantuottamuksesta ja *vam-
mantuottamuksesta* säädetään rikoslain (39/1889) 21 luvun 8—11 §:ssä ja vaaran aiheuttamisesta rikoslain 21 luvun 13 §:ssä.

(4 mom. kuten HE)

2. lakiehdotus

9 §

Rangaistukset

Työnantaja tai tämän edustaja, joka *tahallaan* tai *huolimattomuudesta* laiminlyö 7 §:n 1 mo-

mentissa säädettyjen työterveyspalvelujen järjestämisen, on tuomittava työterveyspalvelujen laiminlyömisestä sakkoon.

3. lakiehdotus

47 luku

Työrikoksista

1 §

Työturvallisuusrikos

Työturvallisuusrikoksena ei kuitenkaan pidetä yksittäistä (*poist.*) työturvallisuusmääräysten rikkomista, *joka on työturvallisuuden kannalta vähäinen ja* josta säädetään rangaistus työturvallisuuslain (299/1958) 49 §:ssä *tai* työterveyshuoltolain (743/1978) 9 §:ssä .

Helsingissä 15 päivänä tammikuuta 1999

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Reijo Lindroos /sd
vpj. Armas Komi /kesk
jäs. Tuula Haatainen /sd
Anne Huotari /vas
Matti Huutola /vas
Kari Kantalainen /kok
Kyösti Karjula /kesk
Hannu Kemppainen /kesk (osittain)

Sirkka Lekman /kok
Pirkko Peltomo /sd
Heikki Rinne /sd
Outi Siimes /kok (osittain)
Raimo Tiilikainen /r
Marja-Leena Viljamaa /sd
Pertti Virtanen /evir
vjäs. Johannes Koskinen /sd.